

بسمه تعالی

لزوم طراحی و احداث «سامانه انتقال و توزیع آب صنایع» در استان گلستان

سید محسن حسینی (برساووش) کارشناس مسائل آب

استان گلستان از نظر استقرار صنایع در رده‌های آخر کشوری است. دلایل آن در مقالات و گزارش‌های گوناگون بیان شده و این گفتار درصدد بازنویسی و تکرار آن مطالب نیست.



یکی از عوامل و زیرساخت‌های استقرار صنایع، وجود آب کافی در طول سال و با کیفیت مطلوب است. از آب در صنایع به عنوان خنک‌کننده، استفاده در ترکیب محصول نهایی، شستشوی مواد اولیه، شرب و بهداشت کارگران و فضای سبز کارخانه استفاده می‌شود.

گلستان به عنوان استانی کم آب مطرح است. جمعیت آن حدود ۲ میلیون نفر و پتانسیل آبی آن کمتر از ۲,۵ میلیارد متر مکعب در سال است که بر این اساس، سرانه پتانسیل برای هر نفر به حدود ۱ هزار و ۲۵۰ مترمکعب در سال محدود می‌شود، که بایستی برای نیازهای شرب، صنعت، محیط زیست و کشاورزی (تامین غذا) مورد استفاده قرار گیرد.

از طرف دیگر تقریباً تمامی منابع آبی زیرزمینی استان (بیش از ۹۵ درصد) در حال استحصال است، در حالی که براساس استاندارد اعلام شده از سوی وزارت نیرو، حداکثر حجم مجاز استفاده از منابع آب زیرزمینی ۷۵ درصد پتانسیل تجدید شونده است که بر این اساس نه تنها انتظار این که صنایع استان بارگذاری بیشتری بر منابع آب زیرزمینی استان داشته باشد، انتظاری بر خلاف واقعیت‌های استان است، بلکه حدود ۲۰ درصد از بهره‌برداری از منابع آب زیرزمینی در استان نیز باید کاهش یابد که البته با توجه به توزیع مصرف آب زیرزمینی در استان که ۱۹ درصد در بخش شرب، سه درصد در بخش صنایع و دام و طیور و ۷۸ درصد در بخش زراعت و باغ است، به نظر می‌آید که منطقی‌ترین بخش برای این صرفه‌جویی، بخش کشاورزی (زراعت) می‌باشد.

از سوی دیگر برنامه‌ریزی انجام شده بر روی منابع آب سطحی استان و به طور اخص سدهای بزرگ مخزنی ساخته شده و در دست ساخت و در حال مطالعه استان نشان می‌دهد که بخشی از آب مهار شده توسط این سدها برای استفاده در بخش صنعت در نظر گرفته شده است.

بررسی بیشتر نحوه استفاده از آب بخش صنعت در سدهای بزرگ مخزنی استان، نمایانگر این موضوع است که تقریباً تمامی این ظرفیت بلااستفاده مانده و برای استفاده از آن رغبتی در بخش صنعت به چشم نمی‌خورد و این ظرفیت هر ساله نهایتاً در بخش کشاورزی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

میزان اشتغال و نیز ارزش افزوده ایجاد شده به ازای هر متر مکعب آب در بخش صنعت به مراتب از بخش کشاورزی بیشتر است، لذا لازم است دلایل عدم استقبال از استفاده از آب ذخیره شده در سدها برای بخش صنعت مورد مذاقه قرار گیرد.

با بررسی‌های انجام شده و جهت‌گیری‌های مکانی توسعه صنعت در سالیان اخیر، مشاهده می‌شود که اقبال و رویکرد تاسیس صنایع بزرگ و حتی احداث شهرک‌های صنعتی استان به دلایل مختلفی از جمله مسیر ترانزیتی شمال-جنوب مانند راه آهن، نزدیکی به مرکز استان، مطالعات زمین‌شناسی و زیرساخت‌های دیگر مانند برق و گاز، به منطقه‌ای در غرب و شمال غربی استان تمایل دارد، در حالی که سدهای استان به دلایل فنی و اقتصادی عمدتاً در شرق و جنوب شرقی استان احداث شده یا در حال احداث و مطالعه هستند.

اتصال منابع آبی شرق و جنوب شرق استان به صنایع در حال احداث و مطالعه مانند شهرک صنعتی اترک، پتروشیمی و سایر صنایع در دست احداث و در حال مطالعه در غرب و شمالغرب استان، گزینه‌ای را پیش روی ما می‌گذارد که می‌تواند تحت عنوان «سامانه انتقال و توزیع آب صنایع استان گلستان» نامگذاری شود.

در این سامانه، انشعابات از سدهای بوستان، گلستان، نرمام و سایر سدهای در دست احداث و در حال مطالعه که دارای تخصیص آب صنعت هستند، پس از تامین آب صنایع موجود یا در دست توسعه پایاب آن سدها، آب را به شمال گرگانرود انتقال داده، سپس خط لوله اصلی، انتقال آب را به محل مصرف نهایی برعهده می‌گیرد. در مسیر انتقال نیز با ایجاد انشعابات فرعی، صنایعی که در مسیر خط انتقال احداث خواهند شد، با توجه به میزان آب موجود و آب مورد نیاز می‌توانند به تناسب، صاحب انشعابات اختصاصی شوند.

به نظر می‌آید با ایجاد این سامانه، از طرفی قسمتی از نگرانی بخش صنعت در خصوص تامین آب حل شده و از طرف دیگر ظرفیت معطل مانده سدها به عنوان تامین کننده آب صنعت مورد استفاده قرار گرفته و توجیه اقتصادی آنها به حد مورد انتظار خواهد رسید و از همه مهمتر اشتغال و ارزش افزوده استان رشد جهشی و قابل توجهی خواهد یافت.

انتظار است مقامات محترم اقتصادی ذی‌مدخل و ذینفع استان گلستان از جمله استانداری، نمایندگان محترم استان در مجلس

شورای اسلامی، شرکت آب منطقه‌ای، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، سازمان صنعت، معدن و تجارت، شرکت شهرک‌های صنعتی، اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی و سایر دستگاه‌های ذیربط اهتمام لازم را نسبت به بررسی و پیگیری «مطالعه و احداث سامانه انتقال و توزیع آب صنایع استان گلستان» به عمل آورند.

سایت فارس ، ۲۰ شهریور ۱۳۹۷

سایت خبر فارس ، ۲۰ شهریور ۱۳۹۷

سایت ایسنا ، ۲۱ شهریور ۱۳۹۷